

Krista Mikkonen vihr ym.

Kirjallinen kysymys Palokin koskien palauttamisesta vaelluskalojen kutu- ja poikastuotantoalueiksi

Eduskunnan puhemiehelle

Juojärven reitti oli yksi Etelä-Suomen merkittävimmistä koskireiteistä ennen kuin reitillä sijaitseva Palokin voimalaitos valmistui vuonna 1961. Voimalaitoksen rakentamisen myötä koskireitti jäi suurelta osin perustetun tekojärven alle ja osittain kuivalle maalle. Tämän myötä lohikalojen luontainen lisääntyminen loppui kokonaan ja kalojen vaellus Heinäveden reitille ja Saimaalle estyi.

Vuoksen vesistöissä esiintyy sekä järvitaimenta että järvilohtha. Järvitaimen on erittäin uhanalainen ja järvilohi äärimmäisen uhanalainen laji. Heinäveden reitin koskissa on todennettuja lisääntymisyriytyksiä sekä taimenelta että järvilohelta. Heinäveden reitin taimenkanta on Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (nyk. Luke) arvion (2014) mukaan elinkelpoisin Vuoksen vesistöalueen uhanalaisista taimenkannoista. Luken tuoreen (7/2016) julkaisun mukaan sisävesien taimenkannan geenimuutorikkaus on runsainta juuri Heinäveden reitin taimenilla. Tämän vuoksi Heinäveden reitti on erityisen tärkeä sekä Vuoksen taimenkannoille että valtakunnallisesti.

Vuoksen vesistön erittäin uhanalaisiksi luokiteltujen vaeltavien järvitaimenten säilyttäminen elinkelpoisina ja itsensä ylläpitävinä kantoina luontaisessa ympäristössään on taimenpopulaation hoidon tärkein tavoite. Alueen lohikalakantojen elvyttämiseen tarvittavien virta- ja koskialuekunnostusten lisäksi toimivan vesistöaluekokonaisuuden muodostumiseen tarvitaan kokonaan tuhoutujen koskialueiden, kuten Palokin, kunnostamista ja palauttamista vaelluskalojen kutu- ja poikastuotantoalueiksi. Tämä mahdollistaisi riittävän laajat ja yhtenäiset alueet vaelluskalojen lisääntymiseen ja poikastuotantoon. Jo pientenkin koskialueiden kunnostamisella kutuun ja poikastuotantoon soveltuviksi on erittäin suuri merkitys Heinäveden reitillä, sillä jäljellä olevat vapaat koskialueet ovat pieniä sekä pinta-alaltaan että tuotannoltaan.

Heinäveden kunnanhallitus perusti vuonna 2009 työryhmän edistämään Palokin koskialueiden kehittämistä. Ryhmän toimesta on tehty selvitys kalojen vaellus- ja lisääntymismahdollisuuksien palauttamisesta. Selvityksen tuloksia on käsitelty useissa seminaareissa. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on tehnyt asiantuntija-arvion Juojärven reitin merkityksestä kalakannan luonnonvaraiselle lisääntymiselle Vuoksen alueella. Juojärven reitti on yksi kansallisen kalatiestrategian määrittelemistä kalatierakentamisen kärkikohteista, ja se huomioidaan myös Vuoksen vesistöalueen vesienhoitosuunnitelmassa. Tarvittavia toimenpiteitä kalakannan lisääntymismahdollisuuksien palauttamiseksi ja Palokin koskien avaamiseksi ja kunnostamiseksi on siis selvitetty erittäin perinpohjaisesti.

Kirjallinen kysymys KK 282/2016 vp

Myös hallitusohjelma nimeää yhdeksi tavoitteekseen uhanalaisten kalalajien suojelun tehostamisen ja kalatiestrategian toimeenpanon. Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeessa yhtenä toimenpiteenä on vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen. Kärkihankkeen tavoitteena on palauttaa vaelluskalojen luontainen lisääntymiskierto kalataloudellisesti merkittävimpiin kalatiestrategian kärkikohteisiin sekä tehostaa uhanalaisten kalalajien suojelua. Kärkihankkeessa luvataan suunnitella, aikatauluttaa ja vastuuttaa toimenpiteet kalatiestrategian perusteella valituissa kärkikohteissa.

Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeessa asetetaan tavoitteeksi myös vauhdittaa luonto- ja virkistysmatkailua. Koskien avaaminen lisäksi Heinäveden alueen houkuttelevuutta luontomatkailun ja virkistyskalastuksen näkökulmasta. Alue muodostaisi läheisen Valamon luostarin kanssa kiinnostavan matkailukohteen, mikä tukisi kärkihankkeen tätä tavoitetta.

Palokin koskien avaaminen mahdollisimman pian ja palauttaminen vaelluskalojen kutu- ja poikastuotantoalueiksi ovat hallitusohjelman linjan mukaisia ja edistäisivät kärkihankkeessa mainittuja tavoitteita.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta Palokin kosket kunnostetaan vaelluskalojen kutu- ja poikastuotantoalueiksi ja kansallisen kalatiestrategian kärkikohde Juojärven reitti avataan niin, että se mahdollistaa uhanalaisten järvitaimenen ja järvilohen lisääntymisen?

Helsingissä 13.5.2016

Krista Mikkonen vihr
Kari Kulmala ps
Matti Semi vas
Satu Taavitsainen sd
Hanna Halmeenpää vihr
Sari Essayah kd
Riitta Myller sd
Sari Raassina kok
Heli Järvinen vihr
Markku Pakkanen kesk
Hannu Hoskonen kesk
Satu Hassi vihr
Emma Kari vihr
Silvia Modig vas